

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Muuttuvat valvonnan säädökset

Lakimies Arttu Malava, Valvira

Valvonnan ja omavalvonnan webinaari

15.12.2023

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistus 1.1.2023

- Sote-uudistuksen myötä velvollisuus sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämisestä siirtyi 1.1.2023 kunnilta hyvinvointialueiden tehtäväksi
 - 21 hyvinvointialuetta, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä
- Sote-uudistus ja hyvinvointialueiden perustaminen muuttivat merkittävästi julkisten sosiaali- ja terveystalveluiden valvontaa
 - Hyvinvointialueella ensisijainen valvontavastuu järjestämisvastuulleen kuuluvista talveluista
 - Valvontavastuu pitää sisällään oman talvelutuotannon ja ostopalvelut
 - Valvontavastuu koski myös puhtaasti yksityisiä sosiaalitalveluja

Sote-valvonnan uudistus 1.1.2024

- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta, **valvontalaki** (741/2023)
- Voimaan pääosin 1.1.2024
- Siirtymäsäännöksiä mm. julkisten palveluntuottajien rekisteröinnistä
 - Julkisten palveluntuottajien osalta lain 3 luku (**palveluntuottajien ja palveluyksikköjen rekisteröinti**) tulee kuitenkin voimaan 1.1.2026.
 - Julkisen palveluntuottajan on annettava valvontaviranomaiselle rekisteröintiä koskevat tiedot ennen 1.1.1.2026. Tiedot tallennetaan valtakunnalliseen palveluntuottajien rekisteriin (Soteri) maksutta viimeistään 31.12.2028.
- Lain tavoitteena on mahdollistaa laadukkaat, vaikuttavat ja turvalliset sosiaali- ja terveyspalvelut ottaen huomioon muuttunut toimintaympäristö ja uudet palvelumuodot.
- Valvontalaki säätelee nimensä mukaisesti sote-palveluiden valvonnan kokonaisuutta:
 1. Ennakovalvonta (uusi rekisteröintimenettely)
 2. Oman toiminnan valvonta (omavalvonta)
 3. Valvontaviranomaisten reaktiivinen valvonta

Muut keskeiset lainsäädännölliset muutokset

1.1.2024 kumoutuvat lait ja säännökset

- Laki ja asetus yksityisestä terveydenhuollosta
- Laki ja asetus yksityisistä sosiaalipalveluista
- Sote-palvelulainsäädännössä olevat valvontaa koskevat säännökset
- Järjestämislain omavalvontaa ja viranomaisvalvontaa koskeva 6-luku siirtyy lähes sellaisenaan valvontalakiin

Lait, jotka eivät muutu uudistuksessa

- Potilaslaki ja sosiaalihuollon asiakaslaki
 - Mm. muistutusmenettely, jonka periaatteet säilyvät ennallaan
- Sosiaalihuollon ammattihenkilölaki ja terveydenhuollon ammattihenkilölaki
 - Myös asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä

A blurred background image of a city street at night. The scene is filled with out-of-focus lights in shades of blue, yellow, and orange, creating a bokeh effect. In the foreground, the dark silhouette of a person walking is visible, moving from left to right. The overall atmosphere is that of a busy urban environment.

**Sote-valvontalaki
on valvonnan ja
omavalvonnan
yleislaki**

1. Ennakkovalvonta

- Uusi rekisteröintimenettely korvaa nykyiset lupa- ja ilmoitusmenettelyt
- Yhtenäinen rekisteröintivelvoite koskee julkisia ja yksityisiä palveluntuottajia.
- Rekisteröinnin edellytyksenä on, että palveluntuottaja ja palveluyksikkö täyttäisivät niille säädetyt taloudelliset, toiminnalliset ja hallinnolliset edellytykset.
- Ennakkovalvonnan lähtökohtana on luottamus ja ankara vastuu rekisteröinnissä ilmoitettujen tietojen oikeellisuuteen.
 - Toiminnan laadun tai laajuuden sitä edellyttäessä voidaan pyytää tarkempia selvityksiä tai suoritettaisiin tilojen ennakkotarkastus toimintaedellytysten arviointia varten.
- Rekisteröintejä varten perustetaan valtakunnallinen palveluntuottajien ja palveluyksiköiden rekisteri Soteri
 - Rekisteriin liittyvä julkinen tietopalvelu tulee käyttöön vuoden 2024 aikana.

Palveluntuottajan määritelmä

Palveluntuottajalla tarkoitetaan julkisia ja yksityisiä valvontalaissa määriteltyjä sosiaali- ja terveystalvveluita tuottavia oikeushenkilöitä ja luonnollisia henkilöitä niiden koosta tai oikeudellisesta luonteesta riippumatta.

Julkiset sosiaali- ja terveystalvvelujen tuottajat:

- Hyvinvointialue, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä
- Valtion liikelaitos, itsenäinen julkisoikeudellinen laitos
- Evankelis-luterilainen tai ortodoksinen kirkko tai edellä mainittujen kirkkojen seurakunta tai seurakuntayhtymä

Yksityiset sosiaali- ja terveystalvvelujen tuottajat:

- Osakeyhtiö, muu yhtiö, julkinen tai yksityinen yhteisö
- Osuuskunta, yhdistys, säätiö
- Yksityinen elinkeinonharjoittaja (Y-tunnuksellinen toiminimiyrittäjä, nykyinen itsenäinen ammatinharjoittaja)

Palveluyksikön määritelmä ja rakenne

- Palveluyksiköllä tarkoitetaan julkisen tai yksityisen palveluntuottajan ylläpitämää **hallinnollisesti ja toiminnallisesti järjestettyä kokonaisuutta**, jossa tuotetaan sosiaali- tai terveyspalveluja.
- Palveluyksikkö ei ole sidottu välttämättä fyysisiin toimitiloihin
 - Esim. etä- ja digipalvelut sekä kotiin annettavat palvelut.
- Palveluyksikkö jakaantuu rekisteriteknisesti yhteen tai useampaan palvelupisteeseen.
- Palveluyksiköksi on mahdollista rekisteröidä saman palveluntuottajan ylläpitämien useamman sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikköjen muodostama kokonaisuus, mikäli muut lainsäädännön edellytykset täyttyvät
- Erityisiä palveluyksiköitä: yhteinen palveluyksikkö, sairaala ja vaativaa sosiaalihuoltoa tuottava palveluyksikkö
- Palveluntuottajalla on velvollisuus laatia palveluyksiköittäin omavalvontasuunnitelma.

Palvelunjärjestäjän määritelmä

Palvelunjärjestäjällä tarkoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevaa:

- hyvinvointialuetta
- Helsingin kaupunkia
- HUS-yhtymää
- korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon ja kuntoutuspalvelujen järjestämisvastuussa olevaa Kansaneläkelaitosta
- valtion mielisairaaloita
- valtion koulukoteja
- sairaan- ja terveydenhuollosta järjestämisvastuussa olevia puolustusvoimia ja vankiterveydenhuollon yksikköä

2. Omavalvonnan yhtenäinen sääntely

- Yksityistä ja julkista sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat omavalvontasäännökset on koottu ensimmäistä kertaa mahdollisimman kattavasti yhteen lakiin
 - Yhtenäiset velvoitteet ja dokumentaatiot omavalvonnan toimeenpanossa
 - Myös yhtenäinen omavalvonnan käsitteistö
- Omavalvontaa koskevat säännökset (4-luku) tulevat voimaan kaikille palvelunjärjestäjille ja palveluntuottajille 1.1.2024
- Laadukkaiden ja turvallisten palveluiden varmistaminen on kokonaisuus, joka koostuu palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan toiminnan aikaisesta itse toteuttamasta omavalvonnasta ja viranomaisvalvonnasta
 - Omavalvonta on myös toimivaa yhteistyötä ja välttämättömien tietojen vaihtoa valvontaviranomaisten kanssa
- Järjestämislain ja hyvinvointialuelain periaatteet hyvinvointialueen ja palveluntuottajien omavalvontavelvollisuudesta säilyvät ennallaan

Omavalvonta järjestämisen ja palvelutuotannon lähtökohtana

- Palvelunjärjestäjän ja -tuottajan on valvottava toimintaansa siten, että sosiaali- ja terveydenhuolto on sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaista kuin asiakkaiden ja potilaiden tarve ja turvallisuus edellyttää
- Omavalvonnan sisältöjen ja riskienhallinnan keinojen tulee näkyä oman tuotannon ohjauksessa ja johtamisessa, mutta myös tehdyissä sopimuksissa muiden palveluntuottajien kanssa
- Laissa säädetään omavalvonnan keskeisistä dokumenteista: **omavalvontaohjelma** ja **omavalvontasuunnitelma**
 - STM:llä asetuksenantovaltuus omavalvontaohjelman tarkemmasta sisällöstä
 - Valviralla määräyksenantovalta omavalvontasuunnitelman tarkemmasta sisällöstä

3. Reaktiivinen valvonta

- Valvontaviranomaisina Valvira ja aluehallintovirastot; toimivallanjako säilyy ennallaan
- Reaktiivista valvontaa koskevat säännökset ja periaatteet säilyvät ennallaan
- Laissa säännöksiä mm. palvelunjärjestäjän ja valvontaviranomaisten välisestä ilmoitusvelvollisuudesta ja tarkastuskertomusten toimittamisesta

A blurred background image of a city street at night. The scene is filled with out-of-focus lights in shades of blue, yellow, and orange, creating a bokeh effect. In the foreground, the dark silhouette of a person walking is visible, moving from left to right. The overall atmosphere is that of a busy urban environment.

**Uusi potilas- ja
sosiaaliasiavastaavia
koskeva laki**

Laki potilasasiavastaavista ja sosiaalivastaavista

- Uusi laki tulee voimaan 1.1.2024.
- Laissa säädetään potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan järjestämisestä sekä asiavastaavien riippumattomuudesta, kelpoisuudesta ja tehtävistä. Lisäksi säädetään henkilötietojen käsittelystä.
- Potilas- ja sosiaaliasiavastaavien tehtävät vastaavat pitkälti nykyisiä potilas- ja sosiaaliasiamiesten tehtäviä. Uutena laissa on asiavastaavatoiminnan vastuhenkilö ja sen tehtävät.
- Sosiaali- ja potilasasiavastaavien toiminta järjestetään jatkossa kokonaan julkisena palveluna.
- Hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki järjestävät potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan julkisessa ja yksityisessä sosiaali- ja terveydenhuollossa, työterveyshuollossa sekä varhaiskasvatuksessa.
- Muita järjestämisvastuullisia tahoja ovat HUS-yhtymä, valtio ja Työterveyslaitos.

Asiavastaavan toiminnan valvonta

- Asiavastaavatoiminnan järjestämisen omavalvontaan ja viranomaisvalvontaan sovelletaan, mitä erikseen säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen omavalvonnasta ja viranomaisvalvonnasta
- Järjestämisvastuussa oleva hyvinvointialue ja muu taho vastaa ensisijaisesti potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan valvonnasta
- Sosiaali- ja potilasasiavastaavien toiminta ei ole ammattihenkilölakien mukaista toimintaa eikä sitä koske ammattihenkilövalvonta
- Valvontaviranomaiset valvovat asiavastaavatoiminnan järjestämisen asianmukaisuutta
- Valvira pitää potilas- ja sosiaaliasiavastaavista valtakunnallista rekisteriä 1.1.2025 alkaen

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Yhteystiedot

arttu.malava@valvira.fi

valvira.fi

[@ValviraViestii](https://twitter.com/ValviraViestii)

Vaikuttava valvonta – vastuulliset toimijat